Vilniaus apygardos teismo nutartis

2010-10-11, bylos Nr. 2S-1136-464/2010

Teismas: Vilniaus apygardos teismas
Dokumentas: Nutartis
Data: 2010-10-11
Bylos Nr.: 2S-1136-464/2010
Bylos rūšis: civilinė byla

Civilinė byla Nr. 2S-1136-464/2010
Procesinio sprendimo kategorija: 110.1. (S)

VILNIAUS APYGARDOS TEISMAS
NUTARTIS
2010 m. spalio 11 d.
Vilnius

Vilniaus apygardos teismo civilinių bylų kolegija, susidedanti iš

kolegijos pirmininkės Dalios Kačinskienės,
kolegijos teisėjų Rasos Gudžiūnienės ir Algirdo Auruškevičiaus,

kolegijos posėdyje rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo atsakovės L. M. atskirąjį skundą dėl Trakų rajono apylinkės teismo 2010 m. balandžio 6 d. nutarties civilinėje byloje pagal ieškovo Vilniaus rajono apylinkės teismo ieškinį atsakovei L. M. dėl žalos atlyginimo.

Kolegija, išnagrinėjusi civilinę bylą,

Aprašomoji dalis

nustatė:

ieškovas Vilniaus rajono apylinkės teismas 2009-07-09 kreipėsi į Vilniaus rajono apylinkės teismą su ieškiniu (b.l. 1-2), prašydama priteisti iš atsakovės L. M. 14 000 žalai atlyginti (b.l. 12).

Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus pirmininkės 2009-07-03 nutartimi ieškovo Vilniaus rajono apylinkės teismo ieškinys atsakovei L. M. buvo perduotas nagrinėti Trakų rajono apylinkės teismui (b.l. 3).

2010-03-23 ieškovas pateikė Trakų rajono apylinkės teismui prašymą (b.l. 4) ieškinio reikalavimui užtikrinti taikyti laikinąsias apsaugos priemones – areštuoti atsakovės nekilnojamąjį ir kilnojamąjį turtą, o jo nesant ar esant nepakankamai – pinigines lėšas ar turtines teises, priklausančias atsakovei ir esančias pas atsakovę ar trečiuosius asmenis, neviršijant pareikštos reikalavimo (14 000 Lt) sumos.

Trakų rajono apylinkės teismas 2010-04-06 nutartimi (b.l.12) ieškovo Vilniaus rajono apylinkės teismo prašymą patenkino: ieškinio reikalavimui užtikrinti areštavo atsakovei L. M. priklausančias pinigines lėšas, turtines teises ir kilnojamuosius daiktus, priklausančius atsakovei ir esančius pas atsakovę arba trečiuosius asmenis, o jų nesant – atsakovei priklausančius nekilnojamuosius daiktus, neviršijant reikalavimo sumos – 14 000 Lt. Teismas leido atsakovei iš areštuotų lėšų vykdyti atsiskaitymus tik su ieškovu. Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad reikalavimo suma fiziniam asmeniui yra pakankamai didelė, ieškovė gera valia padarytos žalos neatlygina, jos turtinė padėtis nėra aiški, todėl teismo sprendimo įvykdymo užtikrinimui yra būtina taikyti laikinąsias apsaugos

priemones, nes jų nesiėmus teismo sprendimo įvykdymas gali pasunkėti ar tapti nebeįmanomas (b.l.12).

Atsakovė L. M. atskiruoju skundu (b.l. 9-11) prašo panaikinti Trakų rajono apylinkės teismo 2010-04-06 nutartį. Nurodo, kad ieškovo reikalavimo suma – 14 000 Lt nėra didelė, nes jai nuosavybės teise priklauso keturi nekilnojamojo turto objektai, ji gauna senatvės pensiją, dar dirba, turimo turto slėpti neketina, todėl nėra realios grėsmės, kad nepritaikius byloje laikinųjų apsaugos priemonių, teismo sprendimo įvykdymas pasunkės arba taps neįmanomu. Vien ta aplinkybė, kad, ieškovo teigimu, gera valia padarytos žalos ji neatlygino, nesudaro pagrindo taikyti laikinąsias apsaugos priemones, nes jokios žalos ieškovui ji nepadarė. Jokių įrodymų apie būsimo teismo sprendimo neįvykdymo grėsmę į bylą nepateikta, teismas, neįvertinęs faktinių aplinkybių dėl jos turtinės padėties, pritaikė net dvi laikinąsias apsaugos priemones – visų pirma piniginių lėšų areštą, o jų nesant nurodė areštuoti nekilnojamuosius daiktus. Tokių priemonių taikymo eiliškumas pažeidžia ekonomiškumo bei šalių interesų pusiausvyros principą. Pažymi, kad reikalavimo sumos dydžio santaupų neturi, gaunama senatvės pensija yra pervedama į jos banko sąskaitą, todėl areštavus pinigines lėšas, apribojama galimybė jomis disponuoti, o tai suvaržo jos teises daugiau negu yra būtina teisėtam tikslui pasiekti. Iki bus išnagrinėta byla, ji neteko pragyvenimo šaltinio.

Motyvuojamoji dalis

Atskirasis skundas tenkintinas iš dalies.

Bylos nagrinėjimo apeliacine tvarka ribas sudaro atskirojo skundo faktinis ir teisinis pagrindas bei absoliučių sprendimo (nutarties) negaliojimo pagrindų patikrinimas (CPK 320 str. 1 d., 338 str.). Apeliacinės instancijos teismas tikrina teismo nutarties teisėtumą ir pagrįstumą dėl apskųstos dalies ir analizuoja atskirajame skunde nurodytus argumentus, išskyrus įstatyme numatytas išimtis.

Civilinio proceso įstatymas numato galimybę teismui dalyvaujančių byloje ar kitų suinteresuotų asmenų prašymu imtis laikinųjų apsaugos priemonių būsimo teismo sprendimo įvykdymui užtikrinti (CPK 144 str. 1 d.). Civilinio proceso teisės normos, įtvirtindamos laikinųjų apsaugos priemonių taikymo galimybę, kartu nustato šių priemonių taikymo sąlygas ir esminį apribojimą – laikinosios apsaugos priemonės gali būti taikomos tik tuo atveju, jei yra pagrindas manyti, jog, nesiėmus šių priemonių, būsimo teismo sprendimo įvykdymas gali pasunkėti arba tapti neįmanomas. CPK 144 str. pagrindu pirmosios instancijos teismas, nenagrinėdamas ir nespręsdamas ieškinio pagrįstumo, atsižvelgdamas į teismo sprendimo vykdymo ypatumus, taip pat abiejų bylos šalių interesų pusiausvyrą, sprendžia, ar yra poreikis užtikrinti ieškinį, t. y. ar ieškinio tenkinimo atveju teismo sprendimas galės būti realiai įvykdytas, ar jo įvykdymui užtikrinti būtina imtis proceso įstatyme numatytų priemonių. Pažymėtina, jog laikinųjų apsaugos priemonių pagalba taip pat siekiama išlaikyti atsakovo materialinę būklę status quo, kas leistų ieškovui, priėmus šiam palankų sprendimą, tikėtis, kad sprendimas bus realiai įvykdytas. Taigi laikinųjų apsaugos priemonių instituto pagalba galima užkirsti kelią aplinkybėms, kurios vienaip ar kitaip galėtų įtakoti būsimo teismo sprendimo, priimto patenkinus ieškinį, tinkamą įvykdymą.

Nagrinėjamu atveju pirmosios instancijos teismas sprendimą taikyti laikinąsias apsaugos priemones atsakovei iš esmės siejo su tuo, kad jai, kaip fiziniam asmeniui, prašoma priteisti suma – 14 000 Lt - yra didelė, jos turtinė padėtis nėra aiški, tuo pagrindu konstatuodamas tikėtiną atsakovės finansinį nepajėgumą, priėmus ieškovui palankų sprendimą, sumokėti reikalaujamą sumą.

Teismų praktikoje suformuota taisyklė, pagal kurią aplinkybė, kad teismo sprendimo įvykdymas gali pasunkėti arba pasidaryti negalimas, preziumuojama tuomet, kai turtinis ginčas tarp šalių atsirado dėl didelės pinigų sumos (Lietuvos apeliacinio teismo 2005-05-03 nutartis c. b. Nr. 2-127/2005, 2006-02-09 nutartis c. b. Nr. 2-105/2006), nes didelė reikalavimo suma gali objektyviai padidinti būsimo teismo sprendimo neįvykdymo riziką

(Lietuvos apeliacinio teismo 2005-08-11 nutartis c. b. Nr. 2-397/2005, 2007-11-29 nutartis c. b. Nr. 2-782/2007).

Nagrinėjamoje byloje ieškovas pareiškė reikalavimą dėl 14 000 Lt žalos atlyginimo. Teisėjų kolegijos nuomone, pirmosios instancijos teismas pagrįstai sprendė, kad tokia ieškinio suma fiziniam asmeniui, kartu įvertinus ir tai, kad šiuo metu atsakovė yra senatvės pensininkė, yra didelė, kas neabejotinai padidina būsimo teismo sprendimo neįvykdymo riziką. Kartu su atskiruoju skundu pateiktoje civilinės bylos medžiagoje esanti informacija apie atsakovės bei jos sutuoktinio santuokos metu įgytą nekilnojamąjį turtą (b.l. 17-18, 19-20, 23-24, 25) sudaro prielaidas manyti, jog nors atsakovė turi turto, tačiau šis turtas tik iš dalies leistų užtikrinti jos finansinės padėties stabilumą iki ginčo galutinio išnagrinėjimo. Į bylą pateikti Nekilnojamojo turo registro duomenys patvirtina, kad atsakovei nuosavybės teise priklauso du žemės sklypai: ½ žemės sklypo, esančio, (duomenys neskelbtini), kurio vidutinė rinkos vertė pagal 2007-11-22 atliktą rinkos vertės nustatymą – 14 363 Lt, (b.l.17-18), bei ½ žemės sklypo, esančio, (duomenys neskelbtini), kurio vidutinė rinkos vertė – 6292 Lt (rinkos vertės nustatymas atliktas 2007-11-22) (b.l. 19-20). Taigi atsakovei nuosavybės teise priklausančio nekilnojamojo turto vertė pagal 2007-11-22 atliktą rinkos vertės nustatymą – 10 327,50 Lt. Taip pat, kaip matyti iš pateiktų įrodymų, atsakovės sutuoktiniui nuosavybės teise priklauso aštuoni nekilnojamojo turto objektai (b.l. 23), tačiau iš esamų duomenų spręsti, ar ieškinio patenkinimo atveju atsakovės prievolė galėtų būti tenkinama ir iš šio turto dalies, nėra galimybių, kadangi byloje nesama informacijos apie šio atsakovės sutuoktinio turto atsiradimo pagrindą.

Šiame kontekste teisėjų kolegija pripažįstą, jog atsakovės į bylą pateikti duomenys apie jos turimą nekilnojamąjį turtą nėra pakankami fakto konstatavimui, jog reikalavimo suma galėtų būti patenkinta vien iš šiuo metu jai nuosavybės teise priklausančio turto vertės. Pažymos apie gaunamas lėšas (senatvės pensiją ir darbo užmokestį) patvirtina, kad gaunamų piniginių lėšų suma per mėnesį yra iš esmės pakankama tik kasdieninių apeliantės poreikių tenkinimui. Kaip matyti iš Swedbank“ AB pateikto sąskaitos išrašo už 2010-01-01 - 2010-04-12 laikotarpį, senatvės pensija vos viršija 900 Lt sumą, o gaunamas atlyginimas, neatskaičiavus mokesčių, yra 600 Lt per mėnesį, nuo kurio yra sumokama 239,88 Lt įmokų į Valstybinio socialinio draudimo biudžetą (b.l. 26, 27-28). Todėl apeliantės skunde įvardintos aplinkybės ir juos pagrindžiantys įrodymai, atsižvelgiant ir į apeliantės pripažinimą, jog santaupų ji neturi, teisėjų kolegijai leidžia padaryti priešingą išvadą, jog egzistuoja teismo sprendimo galimo neįvykdymo rizika (CPK 178 str.). Pirmosios instancijos teismas iš esmės pagrįstai sprendė, jog nagrinėjamu atveju yra pagrindas laikinųjų apsaugos priemonių instituto taikymui.

Laikinosios apsaugos priemonės turi būti taikomos atsižvelgiant į faktines bylos aplinkybes ir vadovaujantis teisingumo, ekonomiškumo, proporcingumo principais. Ekonomiškumo principas reikalauja, kad teismas taikytų tokias ir tiek laikinųjų apsaugos priemonių, kad būtų užtikrintas būsimo teismo sprendimo įvykdymas, o teisingumo principas įpareigoja teismą išlaikyti proceso šalių interesų pusiausvyrą (CPK 3 str. 7 d., 145 str. 2 d.). Pažymėtina, kad ieškovui pateikus prašymą dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, teismas ex officio sprendžia, kokios priemonės taikytinos užtikrinant būsimo teismo sprendimo įvykdymą. Tačiau visais laikinųjų apsaugos priemonių taikymo atvejais jos turi būti parenkamos tokios, kad nei vienai iš šalių nesuteiktų nepagrįsto pranašumo ir nevaržytų vienos proceso šalies teisių daugiau negu būtina tikslui pasiekti.

Kaip buvo minėta, atsakovė yra senatvės pensininkė, o pensija yra mokama į banko sąskaitą. Todėl šioje skundo dalyje kolegija iš esmės sutinka su atsakovės argumentais, kad pirmosios instancijos teismo nustatytas arešto taikymo atsakovės turtui eiliškumas, t.y. ieškinio reikalavimui užtikrinti visų pirma areštavus atsakovei priklausančias pinigines lėšas, turtines teises ir kilnojamuosius daiktus, esančius pas atsakovę arba trečiuosius asmenis, ir tik jų nesant – atsakovei priklausančius nekilnojamuosius daiktus, gali būti pažeidžiamas ekonomiškumo principas. Esant tokiems nustatytiems apribojimams atsakovė, kuri nors ir turi nekilnojamojo turto ir kurio visiškai ar iš dalies, (priklausomai nuo šio turto įvertinimo) pakaktų ieškovo reikalavimas užtikrinti, bylos nagrinėjimo laikotarpiu negalės disponuoti gaunamomis lėšomis. Dėl šios priežasties pirmosios

instancijos teismo nutartis keistina, nustatant, kad šiuo konkrečiu atveju pirmiausiai areštuotinas atsakovės kilnojamasis ir/ar nekilnojamais turtas 14 000 Lt sumai, leidžiant atsakovei areštuotu turtu naudotis pagal jo tiesioginę paskirtį, bet uždraudžiant visu areštuotu turtu disponuoti, ir tik tokio turto esant nepakankamai – areštuotinos piniginės lėšos bankų sąskaitose ir turtines teises (CPK 144 str., 145 str.1 d. 1 p.ir 3 p.).

Iš apeliantės, esant tokiam jos skundo išnagrinėjimo rezultatui, t.y. nenustačius teisinio pagrindo tenkinti jos prašymo dėl laikinųjų apsaugos priemonių panaikinimo, valstybės naudai priteistinos procesinių dokumentų siuntimo (pašto) išlaidos – 5,60 Lt (b.l. 33) (CPK 88 str. 1 d. 3 p., 92 str., 96 str.).

Rezoliucinė dalis

Vadovaudamasi CPK 336 str., 337 str. 4 p., kolegija

nutarė:

Trakų rajono apylinkės teismo 2010-04-06 nutartį pakeisti: ieškovo Vilniaus rajono apylinkės teismo, kodas 191449618, esančio Kalvarijų g. 28, LT-09600 Vilnius, atsiskaitomoji sąskaita Nr. (duomenys neskelbtini), AB SEB bankas, banko kodas 70440, reikalavimų užtikrinimui areštuoti atsakovei L. M., a.k. (duomenys neskelbtini) gyv. K. S. 38-oji g. 14, Salininkai, Vilnius, priklausančius kilnojamuosius ir/ar nekilnojamuosius daiktus 14 000 Lt sumai, leidžiant areštuotu turtu naudotis pagal jo tiesioginę paskirtį, bet uždraudžiant visu areštuotu turtu disponuoti, o tokio turto nesant arba esant nepakankamai – areštuoti pinigines lėšas bankų sąskaitose ir turtines teises, esančias pas atsakovę arba trečiuosius asmenis.

Surasti ir aprašyti areštuojamą turtą pavesti ieškovo pasirinktam atsakovės turto buvimo ar jo buveinės vietoje veikiančiam antstoliui.

Areštuojamų nekilnojamųjų ir kilnojamųjų daiktų valdytoja ir saugotoja paskirti atsakovę L. M..

Nutarties nuorašą išsiųsti Turto arešto aktų registro tvarkytojui – Centrinei hipotekos įstaigai (Tilto g. 17/4, LT-2001, Vilnius).

Priteisti iš L. M. 5 (penkis) litus 60 centų pašto išlaidų valstybės naudai.

Kolegijos pirmininkė Dalia Kačinskienė
Teisėjai Rasa Gudžiūnienė
Algirdas Auruškevičius